

Gondolatok az alma és a körte metszéséről

A HÁZIKERTEKBEN VÉGZETT TEVÉKENYSÉGEK KÖZÜL AZ EGYIK LEGNAGYOBB FEJTÖRÉST OKOZÓ FELADATNAK A GYÜMÖLCSFÁK METSZÉSE SZÁMÍT. AZ ALMA ÉS A KÖRTE KERTJEINK KÖZKEDVELT GYÜMÖLCSE, SZAKSZERŰ METSZÉSÜK VISZONT SOKSZOR NAGY KIHÍVÁS ELÉ ÁLLÍTJA A GAZDÁKAT.

DR. CSIHON ÁDÁM

A kertekben nagyon sokszor lehet találkozni metszetlen fákkal, amelyekhez évek, vagy akár évtizedek óta nem nyúltak. Viszonylag ritkább, de nem példa nélküli ennek az ellenkezője sem, amikor a kerttulajdonos a tenni akarás hevében, jó szándékkal, de indokolatlanul erős metszést alkalmaz, ami legalább olyan káros hatású, mintha a fákat érintetlenül hagytuk

volna. Sokan ugyanis ösztönszerűen, konkrét célok megfogalmazása nélkül kezdenek metszeni. Mielőtt metszőollót fognánk a kezünkbe, fontos lenne a növény mellett megállva felmérni a fa állapotát (sűrű, ritka, magas, terebélyes, szétterülő, fellelé törő stb.), és ez alapján meghatározni ez elérni kívánt célt. Például egy évek óta metszetlen gyümölcsfa az elsűrűsödés és felkopaszodás állapotát tükrözi, ahol a korona belsejébe nem jut be a napfény, felkopaszodik és nem képes jó minőségű gyümölcsöt teremni. Ebben az esetben elsődleges célunk, hogy a koronába nagyobb lyukakat nyissunk egy-egy idősebb, túlvastagodott ág tőből való eltávolításával, valamint hogy a fiatalabb gallyazat ifjító jellegű visszametszésével serkentsük a hajtások növekedését. Ilyenkor nem szabad sajnálni a fákat, ne legyen visszatartó erő a nagy mennyiségben képződött nyesedék. Azt kell szem előtt tartanunk, hogy a fát szellőssé, napfény által megvilágítottá tegyük, amivel javítjuk a fán megmaradó rügyek táplálkozási lehetőségét, így nagyobb, jobb színeződésű és harmonikusabb ízű gyümölcsöket kapunk.

A kellenél erősebben metszett fák esetében ugyancsak gond a fák elsűrűsödése.

Házikertekben is gyakori az egyenrangú elágazásokkal rendelkező, szabályos gömb korona

Alulról felfelé csökkenő vastagságú és hosszúságú elágazásokkal rendelkező korszerű orsó koronaforma

A metszésnek ugyanis az egyik legfontosabb fákra gyakorolt hatása a növekedés serkentése, így a fák „leborotválásával” fölborítjuk a növekedés és terméshozás közötti egyensúlyt, gyümölcsök helyett sok hajtást fogunk kapni. Ennek eredményeként termésünk se lesz, és a fánk is túl nagyra nő.

Fontos lenne tehát, hogy megtaláljuk az arany középutat a metszés erősségének megítélésakor. Ehhez segítséget nyújthat, ha számba vesszük a fákra jellemző tipikus termőrészek egymáshoz képesti arányát. Alma- és körtefák esetén megkülönböztetünk rövid termőrészeket (1-20 cm közötti), úgynevezett dárdákat és termőnyársakat, illetve hosszú termőrészeket (20 cm feletti), vagyis a klasszikus termővesszőket. Akkor jártunk el helyesen, ha a fákon a rövid termőrészek aránya

körülbelül 2/3, míg a hosszúaké 1/3. Ilyenkor a dárdák és a termőnyársak egyes rügyeiből megfelelő számban képződik gyümölcs, míg a vesszőkön kihajtó lombzat elsősorban az asszimilációért, a gyümölcsök táplálásáért lesz felelős.

A gyümölcsfákon elérhető termés mennyiségét és minőségét nagyban meghatározza a fák koronaformája, illetve azok kialakítása is. Házikertekben sokszor találkozni olyan almafákkal, amelyek habitusa természetes gömb alakú. Ez fényhasznosulás szempontjából a legkevésbé ideális megoldás, ugyanis az ilyen fának csak a külső palástja termőképes, a belső részek inaktívak, felkopaszodottak.

A körte növekedés szempontjából sajátos gyümölcsfajnak tekinthető, ugyanis a fajták nagy részére jellemző a fölfelé törő korona, aminek eredményeként a fák inkább felfelé „nőnek ki a kezünkéből”, te-

Nagy méretű és szépen színeződött gyümölcsök orsó koronaformán

Túlvastagodott elágazás a központi tengelyen

hát nélkülözhetetlen a létra a metszés és a szüret idején.

Ha új fák telepítésén gondolkodunk kertünkben, mind az alma, mind a körte esetében egyszerű metszési fogásokkal kialakíthatók és fenntarthatók az úgynevezett orsó koronaformák. Jellemzőjük, hogy a metszés során a rövid, 70-90 cm magas törzs felett egy határozott központi tengelyt, sudarat nevelünk, azon helyezkedik el a 2-4 éves korú termőgallyzat. Ennél idősebb részeket legfeljebb a fák alsó részén alakítunk ki, a középső és a felső zónákban viszont, ha egy adott elágazás eléri a négyéves kort, akkor azt egy rövid csonk meghagyásával lemetsszük. Fontos jellemzője az orsó fáknek, hogy az elágazások vastagsága és hosszúsága alulról fölfelé haladva csökken, így egy szabályos piramis, vagy kúp alakú faformát kapunk, ami a teljes térfogatában jó megvilágítást kap. A metszés

Túlvastagodott elágazás eltávolítása a központi tengelyről

során fokozott figyelmet kell fordítanunk arra, hogy a tengelyen lévő elágazásokat ne hagyjuk túlvastagodni, meg kell őriznünk a sudár dominanciáját. Ezt úgy tudjuk biztosítani, hogy lemetsszük a tengelyről minden olyan elágazást, aminek az induló vastagsága meghaladja az elágazás alatt mért tengelyvastagság felét. Magyarul, ha a sudár vastagsága 5 cm, akkor a rajta lévő gallyzat induló vastagsága nem haladhatja meg a 2,5 centimétert.

Bármilyen koronaformát is választunk a kertünkben lévő alma- és körtefáknek, törekedjünk az évenkénti rendszeres, optimális mértékű metszés elvégzésére. Mielőtt munkához látunk, próbáljuk meg elemezni a fa szerkezetét és ez alapján megfogalmazni a metszés stratégiáját. A megfontoltan és szakszerűen ápolt fáktól ezek után nagy reményekkel várhatjuk a bő termést és a kimagasló minőséget.